

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych stanowi wykonanie delegacji ustawowej, zawartej w art. 3a ust. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2016 r. poz. 1928 i 1948) i jest konsekwencją wejścia w życie ustawy z dnia 10 października 2014 r. o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1375).

Projektowane rozporządzenie określa wymagania jakościowe dla paliw stałych przeznaczonych do stosowania zarówno w energetyce zawodowej i przemysłowej, jak i przez drobnych odbiorców tworzących sektor komunalno-bytowy.

Parametry paliw stałych odnoszą się zarówno do paliw stałych sprzedawanych w formie workowanej jak również sprzedawanych luzem.

Stosownie do treści delegacji ustawowej, w projekcie rozporządzenia przyjęto unormowania jakościowe dla węgla kamiennego, brykietów, peletów zawierających co najmniej 90% węgla kamiennego, mułów węglowych oraz flotokonzentratów, a także unormowania jakościowe dla paliw stałych otrzymywanych w procesie przeróbki termicznej węgla kamiennego w temperaturze powyżej 450°C, uwzględniające następujące elementy:

- 1) stanu wiedzy technicznej wynikający z badań tych paliw, a także doświadczeń w ich stosowaniu;
- 2) ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, poprzez zaostrzenie parametrów jakościowych dla paliw stałych.

Konieczność opracowania przedmiotowego rozporządzenia wynika ze strategicznego znaczenia górnictwa węgla kamiennego dla bezpieczeństwa Energii Rzeczypospolitej Polskiej. Przedmiotowe rozporządzenie ma na celu ustanowienie wymagań jakościowych dla paliw stałych, które w obecnym stanie prawnym nie są regulowane, a jest to niezbędne dla właściwego funkcjonowania systemu monitorowania i kontrolowania jakości paliw.

Wymagania jakościowe dla paliw stałych w projekcie rozporządzenia określono w odniesieniu do:

- 1) kategorii sortymentowych wg normy PN-G-97001:1982,
- 2) typów węgla wg normy PN-G-97002:1982,
- 3) paliw kwalifikowanych,

- 4) paliw niskoemisyjnych (bezdymnych)
– powszechnie stosowanych w Polsce.

Mając na uwadze stan wiedzy technicznej oraz dotychczasowe doświadczenia, przeprowadzone zostały konsultacje z producentami węgla kamiennego oraz państwowymi instytutami badawczymi, mające na celu wprowadzenie grup produktów węglowych, które po spełnieniu wyznaczonych wymagań, będą mogły podlegać wprowadzaniu do obrotu rynkowego. W rozporządzeniu zaproponowano 12 grup produktów paliw stałych:

- 1) Sortymenty grube o wymiarze ziarna 63-200 mm: kęsy, kostka, kostka I, kostka II – Tabela nr 1;
- 2) Sortymenty grube o wymiarze ziarna 25 -80 mm: orzech, orzech I, orzech II – Tabela nr 2;
- 3) Sortymenty średnie o wymiarze ziarna 5-31,5 mm: groszek, groszek I, groszek II – Tabela nr 3;
- 4) Kwalifikowane paliwa stałe o wymiarze ziarna 5 -31,5 mm: ekogroszek – Tabela nr 4;
- 5) Kwalifikowane paliwa stałe o wymiarze ziarna 0 - 31,5 mm: ekomiał - Tabela nr 5;
- 6) Miały o wymiarze ziarna 0 – 31,5 mm: Miał I, Miał II, Miał III (klasa E₁) - Tabela nr 6;
- 7) Miały o wymiarze ziarna 0 – 31,5 mm: Miał I, Miał II, Miał III (klasa E₂) - Tabela nr 7;
- 8) Muły oraz flotokoncentraty o wymiarze ziarna 0 - 1 mm: (klasa E₁) - Tabela nr 8;
- 9) Muły oraz flotokoncentraty o wymiarze ziarna 0 - 1 mm: (klasa E₂) - Tabela nr 9;
- 10) Antracyt - Tabela nr 10;
- 11) Węgiel koksowy o wymiarze ziarna 0 -31,5 mm - Tabela nr 11;
- 12) Paliwa stałe otrzymywane w procesie przeróbki termicznej węgla kamiennego w temp. powyżej 450°C - Tabela nr 12.

Paliwa stałe będą charakteryzowane za pomocą następujących parametrów kwalifikowanych:

- 1) zawartość popiołu;
- 2) zawartość siarki całkowitej;
- 3) wartość opałowa;
- 4) zawartość części lotnych;
- 5) wymiar ziarna;
- 6) zawartość podziarna i nadziarna;
- 7) zawartość wilgoci całkowitej;

- 8) zdolność spiekania;
- 9) wskaźnik wolnego wydymania.

Parametry wybrano w taki sposób, aby stanowiły one kompromis pomiędzy kosztami prowadzonych oznaczeń a zapewnieniem wystarczającego zakresu informacji o jakości paliwa. Natomiast wartości graniczne parametrów są wynikiem kompromisu pomiędzy najlepszym węglem, jaki powinien być dostarczany do odbiorcy końcowego, a możliwościami zaspokojenia popytu przez producentów węgla w Polsce. Należy pamiętać, że parametry te nie wyczerpują wszystkich informacji o paliwie, ale w wystarczający sposób charakteryzują je w aspekcie zastosowania w indywidualnej gospodarce komunalnej.

Sortymenty grube i średnie (Tabela nr 1-3) charakteryzują się bardzo dobrą jakością, wysokimi parametrami spalania, a także eliminują powstawanie tzw. „szlaki” w piecu oraz osadzania sadzy w przewodach kominowych. Cyfry rzymskie przy nazwie lub symbolu sortymentu nie oznaczają gatunku węgla, jak potocznie się uważa (orzec II może mieć wartość opałową wyższą od orzecha I, groszku I itp.), a jedynie określają wielkości ziaren paliwa stałego.

W projekcie rozporządzenia wprowadza się wymagania jakościowe dla paliw kwalifikowanych takich jak ekogroszek i ekomił (Tabela nr 4 i 5). Są to paliwa dedykowane do efektywnego spalania w ściśle określonych rodzajach kotłów automatycznych o małej mocy w segmencie komunalno-bytowym. Zaletą paliw kwalifikowanych jest to, iż w skojarzeniu z odpowiednimi kotłami charakteryzują się one stabilnym spalaniem, niską emisją zanieczyszczeń i wysoką sprawnością spalania. Wymienione cechy gwarantowane są przez odpowiednie certyfikaty, na które powinien zwrócić uwagę nabywca tego rodzaju paliwa. Certyfikaty wydawane są przez specjalistyczne laboratoria akredytowane zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2005. W dotychczasowej praktyce rynkowej pojawiło się wiele paliw stałych posiadających przydomek „eko”, przy czym producenci nie posiadali odpowiednich certyfikatów, a niejednokrotnie oprócz wartości opałowej nie wskazywali żadnych parametrów jakościowych sprzedawanego paliwa. Z kolei brak unormowań prawnych w tym zakresie nie pozwalał organom kontrolnym na podważenie zasadności posługiwania się kategorią „eko”. Dlatego też spalanie tego rodzaju paliwa, spełniającego wyznaczone parametry jakościowe, w odpowiednim kotle sprawi, że będzie to paliwo dużo czystsze niż pozostałe sortymenty. Parametry zaproponowane w Tabelach nr 4 i 5 pozwolą użytkownikowi kupować potrzebny surowiec energetyczny w jak najmniejszej ilości,

a równocześnie zagwarantują pomniejszenie wytwarzanego popiołu, biorąc pod uwagę, że będzie spalane w odpowiednio dobranym to tego rodzaju paliwa kotle.

Natomiast kryteria przyjęte w Tabelach nr 6-9 mają na celu ograniczyć stosowanie: mułów i miałów węglowych oraz flotokonzentratów w segmencie komunalno-bytowym. W tym celu wprowadzona została dodatkowa klasyfikacja tj.:

- klasa E₁ - dedykowana jest dla paliw stałych spalanych w instalacjach nieposiadających systemów odsiarczania spalin o nominalnej mocy cieplnej nie mniejszej niż 1,0 MW,

- klasa E₂ - dedykowana jest dla paliw stałych spalanych w instalacjach z systemami odsiarczania spalin o nominalnej mocy cieplnej nie mniejszej niż 1,0 MW.

W kotłach z systemami odsiarczania konieczne jest paliwo stałe o wyższej zawartości siarki całkowitej, co w praktyce pozwoli na utrzymanie efektywności ekonomiczno-ekologicznej kotła. Takiego rodzaju rozwiązanie w zupełności wypełnia delegacje ustawy i powinno wyraźnie wpłynąć na ograniczenie niskiej emisji ze spalania paliw stałych w ogrzewnictwie indywidualnym i gospodarce komunalnej.

Natomiast graniczne wymagania jakościowe dla Tabeli nr 10 zostały opracowane na podstawie normy o PN-82/G-97002 oraz doświadczeń w ich stosowaniu do celów energetycznych dla palenisk specjalnych.

Określenie granicznych wymagań jakościowych dla węgla koksowych oraz paliw stałych otrzymywanych w procesie przeróbki termicznej węgla kamiennego w temperaturze powyżej 450°C wymagało przyjęcia odrębnych niż dla paliw stałych wykorzystywanych do celów energetycznych parametrów.

Jednym z produktów przerobu węgla kamiennego jest koks. Powstaje on w wyniku wygrzewania węgla w kotle koksowniczym bez dostępu powietrza. W wysokiej temperaturze zostaje usunięty z węgla gaz oraz smoła. Jest to paliwo stosowane w energetyce do opalania kotłów grzewczych o specjalnej konstrukcji, przystosowanych do spalania koksu – paliwa węglowego przetworzonego termicznie o niskiej zawartości części lotnych. Charakteryzuje się wysoką zdolnością spiekania oraz niską zawartością wilgoci.

Nowe ekologiczne możliwości wykorzystania paliw stałych daje wprowadzenie wymagań jakościowych dla paliw stałych otrzymywanych w procesie przeróbki termicznej węgla kamiennego w temperaturze powyżej 450°C tzw. paliwa bezdymne. Jest to węgiel

kamienny odgazowany w niskiej temperaturze, nieposiadający tak dużej ilości części lotnych jak zwykły węgiel, przez co spala się mniej intensywnie, a przy tym nie wydziela dymu. Wymagania jakościowe dla tej grupy zostały opracowane na podstawie rezultatów badań uzyskanych przez Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla.

Ponadto należy podkreślić, iż wyznaczając wymagania jakościowe dla 12 grup produktów paliw stałych, z rynku wyeliminowane zostały paliwa stałe niesortowane tzw. „*niesort*”, co do których trudno jest określić rzeczywistą jakość z uwagi na „przemieszanie” wielu sortymentów paliwa. Przykładowo w jednej partii paliwa niesortowanego mogą znaleźć się muły węglowe, miały, jak też sortymenty grube. Każdy z elementów składowych takiej partii może mieć zróżnicowaną jakość (od odpadów po jakość paliw wysokoenergetycznych), co szkodliwie oddziałuje na środowisko. Wyłączenie z obrotu „*niesortu*” spowoduje wymierne korzyści w postaci zmniejszonej emisji pyłu, siarki i innych szkodliwych substancji zawierających niepożądane pierwiastki śladowe niebezpiecznych dla środowiska, zdrowia i w dalszej konsekwencji interesu ekonomicznego konsumenta.

W odniesieniu do każdego sortymentu konsument ma swoje określone i unormowane oczekiwania. Stąd też wymagania jakościowe wprowadzane projektem rozporządzenia powinny dawać mu gwarancję, że poszczególne sortymenty, bez względu na ich pochodzenie, mają wystandaryzowaną jakość, a nabywane i spalane paliwo stałe nie jest zagrożeniem dla jego zdrowia i uwzględnia również jego interes, a nie tylko producenta i sprzedawcy.

Wprowadzenie granicznych wymagań jakościowych pozwoli konsumentowi na sprawdzenie, za pośrednictwem stosownych organów kontrolnych, takich jak Służba Celna i Inspekcja Handlowa, deklarowanej przez producentów i sprzedawców jakości paliw stałych.

Mając na uwadze powyższe, ustalenie standardów jakościowych dla paliw stałych pozytywnie wpłynie na działania mające na celu uporządkowanie rynku paliw stałych, co z kolei pozytywnie przyczyni się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.

Ponadto wprowadzając kryteria dla paliw stałych konsumenci będą mogli łatwiej odnajdywać istotne dla nich informacje. Taka wiedza pozwoli nabrać większej świadomości na temat właściwości kupowanego paliwa i wyzwoli w konsumencie przekonanie, co do właściwego wyboru produktu.

Niespełnianie wymagań jakościowych określonych w przedmiotowym rozporządzeniu wywołuje skutki prawne, które określone zostały w ustawie o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw.

Wprowadzenie wymagań jakościowych dla paliw stałych regulowanych przedmiotowym rozporządzeniem nie będzie powodowało dodatkowych kosztów dla przedsiębiorstw, gospodarstw domowych, obywateli itp. Jak pokazuje dobra praktyka krajowych przedsiębiorstw, badania jakościowe węgla kamiennego są wykonywane na poziomie przykopalnianych laboratoriów (zarówno dla odbiorców przemysłowych jak i odbiorców indywidualnych). Największe koszty, jakie zostaną wygenerowane, będą dotyczyły sektora finansów publicznych. Przedmiotowy projekt nakłada na Prezesa UOKiK, organy Inspekcji Handlowej oraz Służbę Celną nowe zadania, dotychczas nie realizowane w ramach systemu monitorowania i kontrolowania jakości paliw.

Projekt rozporządzenia zawiera przepisy techniczne i zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597) zostanie notyfikowany.

Projekt rozporządzenia został ujęty w Wykazie prac legislacyjnych Ministra Energii obejmującym projekty rozporządzeń, nad którymi będą prowadzone prace w Ministerstwie Energii.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów określających warunki wykonywania działalności gospodarczej.

Rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia. Zaproponowany okres *vacatio legis* jest uzasadniony koniecznością dostosowania się adresatów rozporządzenia, tj. podmiotów wprowadzających paliwa stałe do obrotu na terytorium RP. Ponadto zachowanie 30 dni *vacatio legis* pozwoli przedsiębiorcom na dostosowanie istniejących stosunków kontraktowych do nowego standardu. Zastosowanie *vacatio legis* nie będzie negatywnie oddziaływać na koszty prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie obrotu i przywozu paliw stałych.

Projektowane rozporządzenie nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt rozporządzenia, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.), zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Energii oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

GŁÓWNY SPECJALISTA

Michał Rospędek
31.01.2017r.

NACZELNIK WYDZIAŁU

Jonasz Drabek
31.01.2017

DYREKTOR

Anna Jancis
31.01.2017